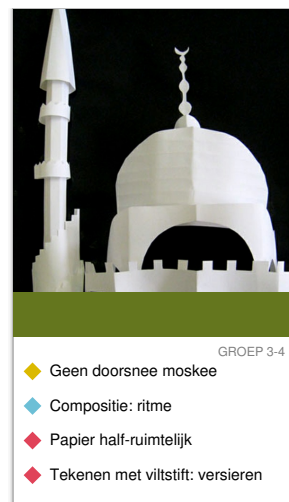

Geen doorsnee moskee

Het gebedshuis van moslims, de moskee, ziet er heel anders uit dan een kerk of synagoge. Het heeft een bijzondere vormgeving en versiering. Ook in Nederland kom je ze tegen. De leerlingen ontdekken wat kenmerkend is voor een moskee door er zelf een te ontwerpen.

De les sluit aan bij KBW 2025 met het boek: Maysa & Musa en het koekjesmysterie van Zanib Mian.

Opdracht: Maak een reliëf van een bijzondere moskee.

Doelen

- ◆ Je kunt met deze les aansluiten bij **kerndoel 38**: leerlingen leren over godsdienstige gebruiken en feestdagen. Je kunt ook aansluiten bij **kerndoel 47**: leerlingen leren over gebouwen in de wijk en **kerndoel 32/33**: construeren ruimtelijke figuren, aanzichten, vouwen, patronen, symmetrie.
- ◆ De leerling kan ritme herkennen en toepassen in een werkstuk.
- ◆ De leerling kan een eenvoudige vorm (rechthoek, vierkant, driehoek) half-ruimtelijk maken, plakstroken maken en de half-ruimtelijke vorm met lijm vastzetten op een ondergrond.
- ◆ De leerlingen kan met viltstift lijnen en vlekken maken waarin vormen ritmische herhaald worden.
- ◆ De leerling kan vormvarianten knippen en de vormen op het papier schuiven om te zoeken naar een passende indeling.

Materiaal

Je hebt nodig voor papier half-ruimtelijk:

- papier (wit of gekleurd), A4 of A3 formaat voor de losse vormen
- stevig papier (wit of gekleurd), A4 of A3 formaat voor de ondergrond
- schaar
- lijm

Je hebt nodig voor tekenen met viltstift: versieren:

- viltstiften
- tekenpapier

Je hebt nodig voor onderzoek:

- (kopieer)papier of het materiaal van de werkwijze
- schaar
- evt. potlood

Bijzonderheden:

- Je kunt deze les o.a. laten aansluiten bij (religieuze) feesten, geloof of het Suikerfeest.

En verder

- Filmpjes over de moskee van SchoolTV:
- <https://schooltv.nl/video/de-moskee-het-gebedshuis-van-moslims/#q=moskee>
- <https://schooltv.nl/video/bidden-in-de-moskee-het-gebedshuis-van-de-islamieten/#q=moskee>
- Deze les kun je ook geven in de periode van de Ramadan, het Suikerfeest of een ander islamitisch feest.
- Boeken over suikerfeest en Ramadan:
- Het suikerfeest – Shalini Vallepur
- Amine & Amira leren over Ramadan – Mohammed Bint

De les in fases

Oriënteren

1. Bespreek het vormdoel.
2. Vraag leerlingen of ze weten wat het is. Leg het zelf uit of toon het filmpje. Is dit vormdoel al eerder aan bod gekomen? Herhaal dan kort de informatie.
3. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen betekenis en bespreek het kort.
 - Wie kan er wat over dit gebouw vertellen?
 - Wie komt er wel eens in een moskee?
 - Waaraan herkennen we een moskee?
 - Wat valt je op aan de vorm van de ramen en deuren?
 - Hoe zou jouw moskee eruit zien?
4. Bespreek de opdracht.
5. Leg de werkwijze papier half-ruimtelijk uit. Doe de techniek zelf voor, toon het filmpje of herhaal kort de inhoud.

Onderzoeken

1. Geef leerlingen de tijd om te onderzoeken wat ze willen maken.
2. Ze doen dat door vormen te knippen en daarmee te schuiven.
3. Gebruik eventueel de bouwsteen onderzoek. Toon het filmpje, leg zelf uit of herhaal kort de informatie.
4. Begeleid de leerlingen individueel door het stellen van reflectievragen. Suggesties:
 - Welke vormen vind je het meest bij een moskee passen? Kun je daar varianten voor maken?
 - Probeer ook nog eens op andere manieren ramen en deuren te maken.
 - Hoe wil jij ritme in je werkstuk brengen?
 - Welke vormen kun je gebruiken voor het ritme?
 - Deze vorm steekt heel ver uit. Hoe kun je de vorm wat minder ver laten uitsteken?
 - Deze vormen steken allemaal even ver uit. Hoe heb je dat voor elkaar gekregen?
5. Houd eventueel aan het eind van het onderzoek een tussentijdse beschouwing; in groepjes of klassikaal. Je kunt hiervoor de nabeschouwsingsvragen onderzoek gebruiken.

Uitvoeren

1. Wanneer de leerlingen voldoende vormen hebben geknipt en geschoven voor de samenstelling, zetten ze hun definitieve moskee in elkaar. Je kunt de les verder uitbreiden door het papier voordat het wordt vastgeplakt te bewerken met teken- of schildertechnieken.
2. Leg de werkwijze tekenen met viltstift: versieren uit. Doe de techniek zelf voor, toon het filmpje of herhaal kort de inhoud.
 - Wat kun je doen om deze versiering strakker te maken?
 - Probeer deze twee versieringen eens met elkaar te combineren.

Evaluëren

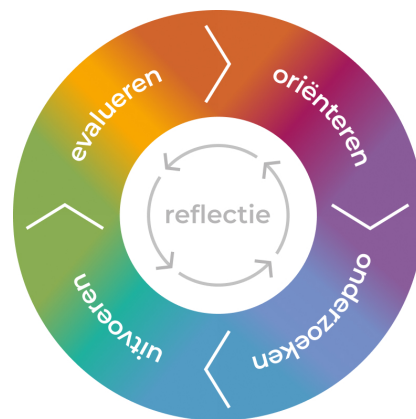
Klik op 'Nabespreken: wat hebben we geleerd?'

Bespreek de vragen op het digibord klassikaal of laat leerlingen de vragen in groepjes of individueel beantwoorden. Mogelijke vragen:

- ◆ Welke moskee valt meteen op? Hoe komt dat?
Welke moskeeën zouden in hetzelfde land kunnen staan? Vertel eens?
- ◆ In welk (stukje) werkstuk zie je heel duidelijk een ritme? Leg eens uit?
Wijs eens een stukje aan waarin het ritme bijna een patroon is. Vertel eens.
- ◆ Welke half-ruimtelijke vormen zie je allemaal terug?
Welke half-ruimtelijke vorm is bijzonder? Hoe komt dat?
Wat vond je lastig aan deze techniek? Wie heeft daar een tip voor?
- ◆ Welke versiering is heel strak? Hoe komt dat?
In welk werkstuk zit een ingewikkelde versiering? Wijs eens aan.
- ◆ Hoe ben je op het idee gekomen van de vorm voor je werkstuk?
Was dat je eerste idee? Vertel eens.
Welke vormen vond je eerst niet geschikt, maar heb je later toch gebruikt? Hoe kwam dat?

Spelen met lesfases en lesdoelen

- De lesbeschrijving is een richtlijn, geen keurslijf. Voel je vrij de volgorde van de bouwstenen naar eigen inzicht aan te passen.
- Is het doel van een bouwsteen al bekend, dan is een korte mondelinge herhaling voldoende.
- Vind je 2 nieuwe leerdoelen te veel voor je leerlingen? Kies dan het doel uit dat ze het hardst nodig hebben voor de opdracht. Of splits de les op. Les 1: aanleren werkwijze, les 2: betekenis en vormdoel.

Aanpassen werkwijze

Liever een andere werkwijze bij deze les? Je kunt de betekenisbouwsteen combineren met onderstaande werkwijzes. Wissel je een bouwsteen, kijk dan altijd kritisch naar de voorgestelde volgorde in de lesbeschrijving en pas naar eigen inzicht aan.

- papier half ruimtelijk
- papier ruimtelijk
- keramiek [2]
- teken- of schildertechnieken
- kartondruk